

**MOKSLINIS METODINIS CENTRAS
„SCIENTIA EDUCOLOGICA“**

**GAMTAMOKSLINIS UGDYMAS BENDROJO
LAVINIMO MOKYKLOJE-2014**

*XX nacionalinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys,
Panevėžys, 2014 m. balandžio mėn. 25–26 d.*

**NATURAL SCIENCE EDUCATION
IN A COMPREHENSIVE SCHOOL-2014**

*Proceedings of the Twentieth National Scientific-Practical Conference,
Panevėžys, 25–26 April, 2014*

Konferencijos rengėjas / Conference Organizer

Visuomeninė organizacija mokslinis metodinis centras „Scientia Educologica“
/ Scientific Methodical Center „Scientia Educologica“

Organizacinis komitetas / Organizing Committee

Pirmininkas

Prof. dr. Vincentas Lamanauskas, MMC „Scientia Educologica“

Nariai

Dr. Renata Bilbokaitė, *Šiaulių universiteto Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras*
Regina Kliminskienė, *Panevėžio gamtos mokykla*

Dr. Laima Railienė, *MMC „Scientia Educologica“*

Doc. dr. Violeta Šlekienė, *Šiaulių universiteto Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras*

Doc. dr. Loreta Ragulienė, *Šiaulių universiteto Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras*

Augustas Uktveris, *VšĮ Ekologinio švietimo centras, savaitraštis „Žalioji pasaulis“*

Redakcinė kolegija / Editorial Board

Prof. dr. Andris Broks, *Latvijos universitetas, Latvija*

Prof. dr. Janis Gedrovics, *Rygos mokytojų rengimo ir švietimo vadybos akademija, Latvija*

Prof. dr. Vincentas Lamanauskas, *Šiaulių universitetas, Lietuva*

Dr. Naglis Švickus, *Mokslinis metodinis centras „Scientia Educologica“, Lietuva*

Dr. Laima Railienė, *Šiaulių universitetas, Lietuva*

Doc. dr. Loreta Ragulienė, *Šiaulių universiteto Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras, Lietuva*

Doc. dr. Violeta Šlekienė, *Šiaulių universiteto Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras, Lietuva*

Dr. Elena Vasilevskaja, *Baltarusijos valstybinis universitetas, Baltarusija*

Konferencijos partneriai / Conference Partners

Viešoji įstaiga „Ekologinio švietimo centras“ ir savaitraštis „Žalioji pasaulis“
Panevėžio gamtos mokykla

Konferencijos rėmėjai / Conference Sponsors

Scientia Socialis

ISSN 2335-8408

© Mokslinis metodinis centras „Scientia Educologica“, 2014

The authors of the reports are responsible for the scientific content and novelty of the conference materials

GAMTOSAUGINIS PROJEKTAS „PASODINK SAVO MEDELĮ“

Rita Kareivienė

Kėdainių Juozo Paukštelio pagrindinė mokykla, Lietuva

El. paštas ritakareviene3@gmail.com

Įvadas

L. Leonovas teigia: „Parengti tikrus miško kūrėjus, globotojus, dar svarbiau, negu auginti patį mišką.“

Žmogus glaudžiai susijęs su gamta, todėl meilė gamtai turi būti turi būti diegiama nuo pat vaikystės. Pažinti gamtą – tai ne tik jausti, bet ir suprasti jos reiškinius, žinoti faktus ir dėsnius. Šeimoje įgyta patirtis plėtojama mokykloje. Čia mokiniams suteikiamos būtiniausios žinios. Vienas iš svarbiausių uždavinių – padaryti gamtos mokslus patrauklius, įdomius, suprantamus. Todėl siekiame veiklą organizuoti ne tik per mokomųjų dalykų pamokas, bendravimą, bendradarbiavimą, stebėdami ir tyrinėdami, bet ir per įvairias ekskursijas, išvykas, renginius, projektus ir akcijas. Taip pat siekiame, kad jau pradinėje mokykloje mokiniai apie gamtą įgytų apibendrintų žinių, kurios padėtų ne tik pažinti pasaulį, bet ir išsiugdytų vertybines nuostatas.

Gamtosauginio projekto vykdymas

Didžioji dauguma mokinių gyvena mieste, todėl dažnas net nepastebi atbundancios gamtos, mažai ja domisi. Todėl Juozo Paukštelio pagrindinėje mokykloje suorganizavome gamtosauginį projektą „Pasodink savo medį“.

Projekto tikslas – užauginti iš sėklų medelį.

Projekto uždaviniai:

- Suteikti mokiniams teorinių ir praktinių žinių apie medelių sodinimą.
- Ugdyti bendravimą su gamta, ekologinės kultūros pradmenis.
- Ugdyti meilę gamtai, atskleidžiant medžių reikšmę žmonėms.
- Ugdyti vaikų dorovines galias.

Trukmė: 2013–2014 m. m.

Projekto vykdytojai: ketvirtos klasės mokiniai, mokytoja.

Projekto metodai: ekskursija, stebėjimas, žaidimas, pokalbis, tyrinėjimas, diskusijos, informacinių technologijų taikymas.

Prieš pradėdami vykdyti projektą, atlikome tyrimą „Kokius medžius ir jų sėklas pažįsti?“

Susumavę rezultatus išsiaiškinome, jog didesnė dalis mokinių nepažįsta medžių, nežino, kaip jie dauginasi. Todėl stebėjome ir aptarėme mokyklos teritorijoje augančius medžius. Vėliau nuvykome į Babėnų mišką. Ten mus pasitiko VJ Kėdainių miškų urėdijos urėdo pavaduotoja. Ji mokiniams pasakojo apie medžius, jų rūšis, teikiamą naudą, žmonių elgesį miške. Girininkas mokiniams paaiškino, kaip kiekviena medžio dalis padeda jam gyventi ir augti:

- Lapai iš vandens, oro ir saulės gamina medžiui maistą.
- Kamienas iš dirvožemio siurbia vandenį ir maistingąsias medžiagas.
- Žievė apsaugo kamieną.
- Sėklomis medis dauginasi.

Mokiniai, išmatavę medžių kamienų storį, bandė nuspėti jų aukštį. Vėliau žaidė žaidimą „Jaunieji gamtininkai“, pagal lapų išvaizdą ieškojo medžių. Miške prisirinko kankorėžių, gilių, kuriuos vėliau panaudojo kūrybiniais darbais ir surengė parodą „Ruduo miške“. Sugrįžę iš miško, mokiniai jau atpažino prie mokyklos augančius beržus, gluosnius, ąžuolus ir keletą krūmų.

Per pasaulio pažinimo pamoką stebėjo skaidres „Lietuvoje augantys medžiai“.

Parsivežtas giles pasodino į skirtingo dirvožemio vazonėlius. Vieną vazonėlį padėjo pietų pusėje, kitą – šiaurinėje ir stebėjo jų augimą. Per pamokas sužinojo, kokių sąlygų reikia, kad išdygtų daigelis. Priėjo prie išvados, jog reikalinga šviesa, šiluma, drėgmė.

Po savaitės buvo matomas rezultatas – išdygo ąžuoliukas ir paaugo 0,5 cm. Dar po trijų dienų išaugo iki 1,5 cm. Po mėnesio jo aukštis jau buvo 20 cm. Ir išleisti keturi lapeliai, kurių ilgis aštuoni cm.

Vaikai pastebėjo, jog pietų pusėje pastatytuose vazonėliuose medeliai išdygo greičiau negu šiaurinėje pusėje. Kai kurie šiaurinėje pusėje išdygę daigeliai nunyko, nes jiems trūko saulės bei šilumos.

Projekto metu mokiniai rinko ir pristatė papildomą medžiagą apie ąžuolą ir sužinojo, kad jis užauga iki 30–40 metrų aukščio. Kamienas 0,7–1,5 m. ir 3–4,5 m. skersmens. Auga lėtai, tik po 30–40 metų šiek tiek greičiau. Į aukštį auga 150–200 m., o į storį – visą amžių. Gyvena ąžuolas 500–1000 metų.

Atėjus pavasariui, mokiniai savo augintus medelius, parsinešė į namus, toliau juos augino ir stebėjo. Mūsų mokykloje yra tradicija kiekvieną pavasarį pasodinti medelius.

dinti medelius. Šiuo tikslu per ketvirtokų išleistuves mokyklos teritorijoje pasodino ąžuoliuką ir pasižadėjome:

- Nelaužyti sodinukų ir medelių;
- Nedeginti žolės;
- Nešiukšlinti gamtoje;
- Tausoti, gerbti ir mylėti gamtą.

Apibendrinimas

Netradiciniai ugdymo metodai sudaro vaikams sąlygas gamtai pažinti. Užsiėmė bendradarbiavimas su VĮ Kėdainių miškų urėdija. Vaikai įgijo daugiau žinių apie medžius, jų auginimą ir svarbą žmogaus gyvenime. Patyrė atradimų džiaugsmą bei įgijo kultūringo elgesio gamtoje įgūdžių pradmenų.

Summary

ENVIRONMENTAL PROJECT „PLANT YOUR OWN TREE”

Rita Kareivienė

Kėdainiai Juozas Paukstelis Basic School, Lithuania

Primary school pupils get their first knowledge about the subject of science. They learn about nature and they are taught to respect it with a sense of responsibility.

Therefore the pupils were involved and they took part in various ecological projects.

A project “Plant your own tree” is one of such kind of projects. During this project pupils visited the local State Forests. They were making some applications. The pupils were using natural materials such as acorns and conkers. They also planted their own trees in the school garden and collected some information about these plants.

Nontraditional teaching methods enabled the pupils to learn much more about nature and its wildlife. The pupils improved their behavioural skills in the nature.

Key words: primary school, teaching methods, science education.